

Facultat de Ciències Humanes i Socials

**MÁSTER UNIVERSITARI: Professorat d'Educació Secundària Obligatòria i
Batxillerat, Formació
Professional i Ensenyança d'Idiomes**

Assignatura: Treball final de màster (SAP 319)

**VilaGlolet: Recurs didàctic sobre la història de Vila-real
amb Glogster i Padlet**

Autor: Albert Joaquim Esteve Juan

Tutora: Carmen María Fernández Nadal

Curs: 2019/2020

A ma mare i a mon pare
per la seua educació, paciència, constància i
transmissió de la vocació que avui anome ne professió.

A la meua germana pel seu suport incondicional.

A Carmen Maria,
per consells, recomanacions i
per la seua implicació en aquest i altres treballs.

RESUM

La creació d'un material didàctic és la unió de dos aspectes del docent presents i fonamentals en l'Educació Secundària. Per una banda, la formació investigadora adquirida en el seu grau i per altra banda, la formació pedagògica rebuda en el Màster de Secundària. Aquesta combinació ha fet possible el treball que presentem. Un material didàctic online anomenat VilaGlolet que té com a característiques fonamentals la navegació dinàmica, la funcionalitat educativa i la modificació i millora instantània. El naixement del concepte Glolet és explicat en aquest treball, així com també les parts del VilaGlolet. A més, es presenten suggerències metodològiques per a l'ús del recurs virtual a l'aula o fora d'ella.

Paraules clau: Educació Secundària, material didàctic, metodologies, TIC, VilaGlolet

ABSTRACT

The creation of a teaching material is the union of two fundamental aspects of a professor in Secondary Education. On the one hand, the research training acquired in their degree and on the other hand, the pedagogical training received in the Master of Secondary. This combination has made possible the work is presented. An online teaching material called VilaGlolet whose main characteristics are dynamic navigation, educational functionality and quickly adjustment and improvement. The birth of the Glolet concept is explained in this work, as well as the parts of the VilaGlolet. In addition, There are presented methodological suggestions for the use of the virtual resource in the classroom or outside it.

Key words: Secondary Education, teaching material, methodologies, TIC, VilaGlolet

ÍNDIX

<u>I. Introducció</u>	5
<i>a. Justificació</i>	7
<i>b. Marc teòric</i>	12
<u>II. Glogster i Padlet: recursos multifuncionals per a la creació de contingut.</u>	15
<u>III. VilaGlolet: Material didàctic en línia.</u>	17
<i>a. Material didàctic</i>	19
<i>b. Història</i>	21
<i>c. Medi físic</i>	21
<i>d. Espai humà</i>	22
<u>IV. Metodologia</u>	25
<u>V. Conclusions</u>	28
<u>VI. Bibliografia i webgrafia</u>	32
<u>VII. Fonts documentals usades en el material didàctic</u>	37
<u>VIII. Annexos</u>	38
<i>Annex I. Quadre II.</i>	39
<i>Annex II. Quadre III</i>	40
<i>Annex III.</i>	41
1. <i>VilaGlolet. Pàgina principal</i>	41
2. <i>Cronologia</i>	42
3. <i>El concepte de Glolet</i>	43
4. <i>El naixement d'un poble</i>	44
5. <i>Cultura i art de Vila-real</i>	45
6. <i>Des de l'espardenya al taulellet</i>	46
7. <i>Maulets i socarrats</i>	47
8. <i>L'agricultura en expansió</i>	48

I. INTRODUCCIÓ

El document que el lector té entre mans respon a una petita reflexió personal: Vivim, viatgem i es movem pel territori, anomenem casa, o ciutat, a una població de la qual en sentim part, però tot sovint no observem i no arribem a conèixer per complet el passat de la nostra població.

VilaGlolet va nàixer amb la idea primitiva d'oferir un material didàctic virtual sobre Vila-real. El professorat de secundària el podria usar per a aprofundir en temes i qüestions locals després o abans de la introducció dels continguts globals citats al currículum (Decret 87/2015). Aquesta implementació bidireccional, sumada a la diversitat de contingut propi i únic de la població de la Plana Baixa, li dóna un caràcter especial a aquesta eina digital. Certament, l'argument més valorable que ha fet real aquella idea primitiva, ha sigut la meua trajectòria acadèmica.

Per un banda, revisant alguns Treballs de Final de Màster sobre materials didàctics dels últims anys, queda clara una cosa, per a crear des de zero qualssevol treball d'aquesta especialitat s'ha de fer un prèvia investigació sobre el tema que vols tractar, la qual vaig poder fer gràcies a la meua formació. Cercant treballs anteriors de la mateixa assignatura, comprovant obres i articles que reforcen el teu treball i allò que vols defensar, i trobant fonts que amplien la teua tasca i li donen noves vies d'investigació per al futur (veure VII. Fonts documentals usades en el material didàctic). Així mateix, per a elaborar aquest tipus de material ha fet falta indagar sobre la història de Vila-real i accedir a fonts primàries i secundàries.

Per altra banda, la meua formació pedagògica em va ajudar per a poder connectar aquesta base documental amb el currículum legalment establert (veure annex I) aplicant els coneixements pedagògics per a adaptar el projecte al nivell corresponent mitjançant metodologies que siguin eficaces i dinàmiques. VilaGlolet s'ha dissenyat tenint en compte els objectius de l'educació, els continguts que s'han d'impartir segons el nivell de l'etapa, atenent a les competències clau marcades per Europa i establint els criteris d'avaluació mesurats pels instruments avaluatius (veure annex II).

Així, la combinació d'aquests dos aspectes formatius son la base per a poder crear l'esbòs abstracte primer i a continuació, portar-lo a terme gràcies a l'experiència, les recomanacions de la meua tutora i les intuïcions de la meua faceta docent. Perquè per a crear un bon material didàctic no sols s'ha d'investigar, s'ha de pensar com un docent per a saber les necessitats que poden existir en l'aula i de quines maneres poder resoldre-les. Com aquest cas, que intenta revertir una problemàtica en les noves generacions i el coneixement de la història local.

Creada i estructurada fonamentalment a partir de dos webs com *Gloster* (per a crear pòsters digitals) i *Padlet* (per a crear recursos virtuals) i d'eines més usuals com la presentació de Power Point, la idea bàsica és l'aprenentatge significatiu de l'alumnat a partir de la navegació pel pòster digital i la visualització i interacció amb els recursos de *Padlet* i altres enllaços.

A banda de justificar el motius pels quals es va decidir fer aquest itinerari de Treball de Final de Màster, aquest document inclou una breu introducció a les ferramentes que el fan possible, l'esquema que s'ha seguit per a fer del recurs a mode de guia per si algun docent volguera imitar-lo en Vila-real o una altra població, suggerències sobre la metodologia que es podria emprar en l'ús de l'eina virtual i l'explicació de cadascun dels blocs de continguts en els quals esta estructurat el material didàctic (Història, medi físic i espai humà). Finalment, després de les conclusions, el lector pot trobar la bibliografia i webgrafia emprada en aquest document i els annexos.

La creació d'aquest recurs digital s'ha portat a terme tenint en compte el currículum d'Història i Geografia en l'Educació Secundària. Aquest material, creat a partir dels continguts legiscats i concretats en el Decret 87/2015, ofereix una ferramenta més al servei de l'equip docent per a la seua possible implementació a l'aula, sempre i quan les circumstàncies siguen les idònies i el o la professora corresponent ho considere oportú.

a. Justificació

L'existència d'un programa de concurs a la renovada televisió valenciana que formula preguntes sobre la cultura (artística i musical), història, geografia i tradicions valencianes hauria de ser motiu de diversió i aprenentatge. Desgraciadament, la majoria dels concursants que participen no coneixen les respostes a les preguntes sobre història o geografia. I el fet que més em va cridar l'atenció va ser un concursant que no va saber respondre a una qüestió sobre un dels fets més importants de la història del País Valencià el qual va ocórrer a la seua població.

Açò em va fer reflexionar sobre la vida acadèmica d'aquests concursants, que d'origen valencià en la seua gran majoria, han sigut alumnes de l'educació valenciana en algun moment. Ens vam preguntar si era possible que les noves generacions de la nostra societat no estigueren adquirint coneixements sobre la seua pròpia població tenint recursos digitals a l'abast. Possiblement la raó d'aquest fet recau en dos aspectes rellevants i fonamentals que ara ampliarem: el currículum i el procés d'ensenyança-aprenentatge. Per una banda, el currículum establert per l'ESO a la Comunitat Valenciana, estructura l'assignatura d'Història i Geografia en blocs que canvien segons el curs. (veure Quadre I)

Val a dir que el bloc 1 és vertical i està en tots els cursos, sempre afegint noves tècniques d'aprenentatge, per això és interessant i molt funcional aprendre-les en classe, ja que les podrà usar aquell alumnat que en el futur volguera dedicar-se al món de la Història i/o Geografia. A més, s'hi ha considerat el bloc troncal d'aquest projecte agafant continguts com: "Ús de ferramentes TIC per a organitzar (marcadors socials, fulls de càlcul), interpretar la informació i crear continguts en diferents formats: textos, línies de temps, gràfiques, blog, wiki, web, presentació de diapositives, murals, pòsters, vídeo, debats, exposicions orals, etc" (Decret 87/2015)

Però la resta de blocs basats en el medi físic, la història i l'espai humà, és centren en fets globals i generals, i per tant, podrien ser un motiu pel qual l'alumnat de la nostra educació no coneix fets, història o geografia del nostre territori a nivell local. La qual cosa, inevitablement, produeix una

Quadre I. Bloc de continguts per nivells.

Curs	Bloc de Continguts
1r ESO	Bloc 1: Continguts comuns a l'aprenentatge de Geografia i Història.
	Bloc 2: El medi físic.
	Bloc 3: L'espai humà.
	Bloc 4: Història. (Des de la prehistòria fins el món clàssic)
2n ESO	Bloc 1: Continguts comuns a l'aprenentatge de Geografia i Història.
	Bloc 2: El medi físic.
	Bloc 3: L'espai humà.
	Bloc 4: Història. (Des de la crisi de l'Imperi Romà fins les monarquies absolutes)
3r ESO	Bloc 1: Continguts comuns a l'aprenentatge de Geografia i Història.
	Bloc 2: El medi físic.
	Bloc 3: L'espai humà.
4t ESO	Bloc 1: Continguts comuns a l'aprenentatge de Geografia i Història.
	Bloc 2: El segle XVIII i la crisi de l'Antic Règim.
	Bloc 3: L'era de les revolucions.
	Bloc 4: El desenrotllament del capitalisme, l'imperialisme i la I Guerra Mundial.
	Bloc 5: Les crisis d'entreguerres i la II Guerra Mundial.
	Bloc 6: El món després de 1945.
	Bloc 7: Espanya: de la dictadura franquista a la democràcia.
	Bloc 8: Els desafiaments del segle XXI: canvis geopolítics, globalització i crisi ambiental.

Quadre I, realització pròpia a partir dels blocs de continguts del Decret 87/2015

manca de coneixements sobre l'entorn propi dels i les alumnes, donant lloc a situacions on, per exemple, un o una estudiant de 4t d'ESO pot saber les causes de la I Guerra Mundial però no l'origen de la seua pròpia ciutat. Per això caldria partir de la història local, allò que es pot conèixer millor per l'experiència viscuda en museus i tradicions de la ciutat, per a arribar a entendre la història nacional i internacional comparant fets i actituds, creant una mena de pont entre allò pràctic i vivencial i allò teòric i abstracte (T. Martí, 2011).

Com que el currículum i els llibres de text no contempen la història local de ninguna població, per a complir el procés d'allò local a allò global, aquest recurs presenta informació, enllaços, esquemes, línies de temps i activitats per a que l'alumnat revise i conega la Història local de Vila-real. Això no impedeix que el docent utilitze aquesta eina abans o després de l'aprenentatge del contingut, propiciant una relació bidireccional entre el contingut establert al currículum, i el

contingut i activitats d'ampliació i reforç que proporciona aquesta ferramenta virtual. Encara que cal tindre en compte que “trabajar desde el principio de la “objetividad” curricular y docente no nos hace más seguros y más eficaces, nos vuelve terriblemente vulnerables” (T. Martí, 2011, p.93)

Per altra banda, el procés d'ensenyança-aprenentatge és clau per a una bona transmissió de continguts i una fructífera adquisició de coneixements. Així mateix, podria ser interessant ensenyar coneixements locals i propis del territori a més dels curriculars dintre de l'assignatura de Història i Geografia utilitzant recursos tecnològics a l'abast i les possibilitats metodològiques que experts com Elliot Aronson proposen.

Atendre el interessos dels alumnes per a ensenyar continguts curriculars és una idea estesa en el món de l'educació. Per això, autors com Traver Martí defenen que la majoria de propostes didàctiques manquen de negociació democràtica i, per tant de diàleg, cosa que dificulta qualssevol aprenentatge i relació docent-alumne (2011). A més, l'objectivitat curricular allunya al docent de la realitat de l'aula, i en conseqüència, el procés d'ensenyança aprenentatge es deteriora. Per a Traver Martí (2011, p.93) les raons que evidencien aquesta ensenyança objectiva son diverses tals com; no ensenya el valor del dubte, no ensenya la presa de decisions per part de l'alumne, i ensenya a reproduir, no a transformar. Per això aquest treball no defensa un aprenentatge memorístic (reproductor), sinó un aprenentatge significatiu (transformant) on l'alumnat pot construir el seu coneixement explorant els recursos que el o la docent ofereix.

A partir de tot l'exposat, el Treball Final de Màster que ací es presenta té com a finalitat exposar què i com podria aplicar les ensenyances rebudes en aquest màster per tal de millorar aquesta situació. Aquest plantejament didàctic té com a objectius, per una banda la utilització d'eines digitals no sols com a tecnologies de la informació i la comunicació, sinó com a a tecnologies de l'aprenentatge i coneixement. I per altra banda, la realització d'un recerca de possibles camins per a l'ensenyament de la història local d'una població, en aquest cas Vila-real.

Després de descartar altres modalitats que no es cenyien a la idea primitiva, el present Treball

Final de Màster respon a una necessitat educativa local per a millorar el coneixement dels alumnes sobre les seues localitats i voltants seguint la filosofia de Traver Martí: “iniciar nuevos caminos por los que ir innovando nuestro quehacer como docentes es una cuestión ineludible” (2011, p.92). S’ha donat forma a una eina per a la docència a partir de recursos ja existents i utilitzats en l’educació i altres àmbits. Aquesta eina virtual, que comença com a una producció universitària, seria desitjable implementar-la en un aula de secundària de Vila-real per a comprovar la seua funcionalitat i la possible millora de la informació que conté sobre la Història i Geografia de la localitat.

Com ja s’ha apuntat, aquest document acadèmic està enfocat per a proporcionar un material didàctic de caràcter multidisciplinari al professorat, amb el qual puga ampliar el currículum si ho desitja i les circumstàncies li ho permeten a l’aula de secundària. I està dirigit, fonamentalment, a alumnes de 2n i 4t de la ESO encara que podria ser utilitzat en altres cursos donada la facilitat de visualització i interacció digital, i l’adaptació del contingut al currículum establert. Aquesta adaptació té com a fi que l’alumnat puga conèixer els fets locals, partint dels fets globals estudiats gràcies al currículum establert i trobar la interrelació amb la localitat. Així en el 2n curs es podrà partir del contingut “l’expansió dels regnes cristians: el procés de conquesta, repoblació i colonització. El Regne de València.” per a justificar i emmarcar l’origen de la fundació de Vila-real al (1274). Així mateix, al 4t curs es pot justificar l’ensenyament i reflexió de la crema de Vila-real (1706) per les tropes borbòniques a la Guerra de Successió partint de “Els canvis polítics en l’Antic Règim: absolutisme i parlamentarisme.”

Al ser un material totalment reutilitzable i renovable, la seua actualització any rere any ha de ser un requisit per a la correcció del conjunt d’informacions i millora de l’experiència estudiantil a fi que els aprenentatges siguen més sòlids i fiables. Com que el material realitzat està enfocat en Vila-real, el grup d’estudiants més adients a utilitzar-lo serien els vila-realencs i vila-realencs, encara que, com a font d’inspiració podria servir d’exemple per a altres projectes semblants d’altres poblacions. Per això també en aquest treball hi ha un apartat on estructurarem els passos per a la creació d’aquest material responent així a una de les característiques que ha de tindre un projecte innovador de la GVA “4. Transferència: les pràctiques innovadores poden ser aplicades en contextos

similars.”

b. Marc teòric

Des del món de l'educació fa anys que es contemplen les noves tecnologies com a un camp d'estudi i exploració que cal introduir a les aules per a formar alumnes que siguin competents digitals en l'era tecnològica que vivim i viurem. Cal apuntar que des d'organismes europeus i nacionals han creat, a l'igual que les llengües, un Marc Europeu Comú de Referència per a mesurar, de forma equitativa i igualitària la competència digital dels docents (INTEF, 2017). Així mateix, és un fet que l'avaluació de la competència digital de qualssevol individu estarà present en la nostra societat en poc temps, per això cal preparar les noves generacions per a créixer i formar-se digitalment.

Tanmateix, la recent pandèmia global de la COVID-19 ha acostat definitivament aquestes tecnologies a les arrels de l'educació. Ja no es pot parlar de la possible introducció d'ordinadors o tabletas digitals a les aules, la situació d'emergència ha provocat que el procés d'ensenyament-aprenentatge s'haja portat a terme a distància gràcies a les ja no tant noves tecnologies de la informació i la comunicació.

L'ús d'eines tecnològiques en la present educació és fonamental tal com contempla la Llei Orgànica per la Millora de la Qualitat Educativa (LOMQUE), la qual estableix com ha de ser i com s'ha d'articular de manera estatal i genèrica el sistema educatiu a Espanya. A més, el material que ací es presenta, respon a un element transversal de l'educació com és el foment i ús de les tecnologies de la informació i la comunicació en l'aula. Així, és un material totalment en línia i accessible a tot el professorat interessat.

L'ús d'aquestes eines comporta també l'aprenentatge de les funcions i coneixements que envolten no sols un navegador o un processador de textos, sinó també els perills de la xarxa, l'addicció i els virus digitals. Aquesta visió de protecció de l'usuari front l'univers virtual junt a la necessitat de potenciar el bon ús de les tecnologies per a l'aprenentatge i l'ensenyament han marcat el camí en els últims temps com assenyala Lozano (2011). Les TAC (tecnologies de l'aprenentatge i

coneixement) són en realitat l'adequada aplicació de les TIC en l'entorn educatiu. Per tant, el projecte pretén usar les eines digitals per a mostrar informacions a l'alumnat i que aquest, mitjançant la navegació i la interacció pugui aprendre els continguts que es mostren.

La tecnologia no sols és un fenomen tècnic i referit a les eines o els que feren de la humanitat, el progrés de la tecnologia té també molt a veure amb el context social i cultural de la societat (Adell, 1997). Nombroses ferramentes virtuals han anat apareixent al llarg dels últims anys amb l'objectiu de millorar i facilitar les tasques diàries del ser humà. Aquest és el cas de Glogster o Padlet, ferramentes que substitueixen els tradicionals murals de l'escola i que seràn explicats de manera més extensa en l'apartat següent d'aquest document.

Antics estudiants de la Universitat Jaume I han tractat aquestes eines des d'una perspectiva més especialitzada, com és el cas de Sánchez (2017). Realitzant una recerca sobre les eines digitals més adients per a l'educació actual, incloent Glogster, i a més, l'autora explora les possibilitats pedagògiques que tenen aquestes eines. Ha sigut revisat aquest extens treball per a saber aplicar correctament dita eina virtual en el material didàctic que ací presentem.

Aquests nous escenaris digitals que es plantegen en l'educació del segle XXI plantegen desafiaments tècnics i pedagògics que els professionals hem de respondre amb total vitalitat (Adell, 1997). A més, s'ha tingut en compte que aquesta possible millora tecnològica a la situació que plantejàvem a la justificació, no sols tracta d'adquirir coneixements generals de l'ús dels nous mitjans virtuals, sinó el o la docent ha de ser conscient de les implicacions comunicatives i conductives en els processos d'ensenyança-aprenentatge (Adell, 1997).

Per això també s'ha revisat les metodologies que són idònies per a l'ús d'aquest material didàctic. Com s'ha avançat abans, Sánchez (2017) va fer una recerca sobre les pedagogies que es podrien utilitzar amb aquestes aplicacions. A més, autors com Barker, ambaixador de Glogster, va realitzar un blog on es concentren aproximadament 40 formes per a l'utilització innovadora de dita ferramenta. I finalment, encara que l'educació siga potencialment digital, els alumnes continuen

sent humans, són adolescents, i com a docents hem de proporcionar dinàmiques que facen millorar la seua part més humana, és a dir, les seues intel·ligències interpersonal i intrapersonal (Gardner, 1983) a partir d'estratègies metodològiques que potencien el cooperativisme i l'aprenentatge significatiu (Aronson, 2011)

II. GLOGSTER I PADLET: RECURSOS MULTIFUNCIONALS PER A LA CREACIÓ DE CONTINGUT

En aquest apartat anem a fer referència a les eines tecnològiques que fan possible l'elaboració del material didàctic que presentem. Per una banda, Glogster és una ferramenta web 2.0 que ens permet crear murals digitals multimèdia (Vallejo, 2010). A més després és pot fer ús d'ells per a compartir-los en altres pàgines, incrustar-los en altres webs o millorar-los mitjançant nova informació o idees. Semblants als tradicionals murals en cartolina que es realitzaven en els centres educatius, aquestes tecnologies del aprenentatges i coneixement ara possibiliten una elaboració més dinàmica, una navegació més interactiva i una transmissió més ràpida.

Glogster ofereix, amb el seu ús a l'aula i fora d'ella, un aprenentatge de competències (digital, aprendre a aprendre, entre altres), incrementant la creativitat i afavorint les intel·ligències múltiples (espacial). A més, algunes de les possibilitats educatives idònies per a l'utilització d'aquesta plataforma és la síntesi de continguts explicats en classe, la creació de activitats, la formació d'esquemes d'informació sobre una notícia, o inclús, la presentació d'un projecte amb imatges, vídeos i enllaços.

Per altra banda, Padlet és una plataforma digital que permet crear murals col·laboratius oferint la possibilitat de crear espais on es poden presentar recursos multimèdia, siguen àudios, vídeos, imatges o documents. A més es pot utilitzar com a magatzem de recursos, enllaços i documents, ja que està la possibilitat d'ampliar la versió i així també la memòria del lloc personal. En opinió de García (2019), Padlet és una mur on les nostres alumnes i alumnes escriuen, pugen treballs, tasques i arxius en general, a més de ser una ferramenta molt potent per a treballar de manera cooperativa.

Amb molts tipus de opcions per a la creació de contingut, des de murs, llenços o corrents fins a prestatgeries, xats o eix cronològics, la creativitat que Padlet possibilita en una aula va més enllà del contingut, sinó en la manera que es presenta la informació al internauta. Encara que les possibilitats

educatives són molt semblants a Glogster: Creativitat de l'alumnat i professorat, interacció i visualització intuïtiva i compartició veloç.

Es podria dir que Glogster i Padlet són tecnologies semblants, però mentre que Glogster ofereix un espai rectangular lliure per a la invenció i incorporació d'elements multimèdia, Padlet és més específic en el format del contingut, ja que com hem dit, per a crear-ne un has de decidir quin tipus de presentació es desitja.

En aquest sentit, l'ús que s'ha fet d'aquestes connexions ha sigut de retroalimentació perquè alhora que un portal informa sobre un tema en concret, està enllaçat amb altres portals del mateix material didàctic. Per exemple, en la cronologia trobem enllaços a apartats de les seccions temàtiques, en el el padlet "*Què és Glolet?*" trobem enllaçats els portals de Glogster i Padlet. En les diapositives de les presentacions Google trobem enllaços a PDF's, mentre que també tenim connectats webs oficials com la de l'ajuntament de Vila-real. En definitiva, aquest material contempla la possibilitat educativa de connectar recursos amb l'objectiu de fer una navegació del visitant més fluida, completa i més dinàmica, entrant en enllaços i sense haver de tornar enrere per a accedir a parts semblants (veure annex III).

III. VILAGLOLET: MATERIAL DIDÀCTIC EN LÍNIA

Arribem al punt central d'aquesta producció acadèmica, on s'explica de forma íntegra el material didàctic que dóna raó de ser a aquest document oficial. Per tal de detallar les funcions, contingut i estructura de les parts del recurs VilaGlolet, primer cal explicar l'origen de la idea, els arguments que fan possible que siga una realitat, i el concepte de Glolet i com funciona, el qual va nàixer per a la creació d'aquest Treball de Final de Màster.

La idea primitiva per a l'elaboració d'aquest projecte anava entorn a la creació d'un sol pòster Glogster amb molta informació complementat amb algun enllaç interessant, però tal com va anar passant el temps, la necessitat de crear un material didàctic funcional, dinàmic, i, alhora, atractiu, sumat als comentaris de la tutora, em va fer arribar a la idea que avui presentem com a Glolet.

Un Glolet és una eina virtual que combina dues webs d'edició i creació de contingut com són Glogster i Padlet. Per una banda, Glogster-Edu serveix per a fer pòsters interactius, i per altra banda, Padlet s'utilitza per a fer murs, esquemes, cronologies... L'enllaç d'una amb l'altra crea el concepte de Glolet. La idea de posar aquest tàndem al servei de l'educació es deu a la seua accessibilitat i gratuïtat a tot el món, la seua facilitat d'ús per qualssevol usuari i per les seues possibilitats per a la creativitat (inserció d'imatges, vídeos i enllaços, creació de textos, introducció de codis "embed", entre altres). Aquesta idea podria considerar-se multifuncional, ja que es podria aplicar en qualssevol àmbit o àrea d'educació, des de la creació d'un Glolet per a la literatura anglesa fins a les teories i fórmules de física i química.

Així, VilaGlolet no és més que l'aplicació del concepte Glolet a la ciutat de Vila-real. És un material didàctic creat per al professorat que estiga interessat en treballar la història local de Vila-real a la seua aula, tant en l'assignatura d'Història, Geografia o Història de l'Art, ja que contempla la interdisciplinarietat, per a alumnat que vulga conèixer fets històrics de la ciutat i també per a tot el públic que vullga visitar-lo lliurement.

Explicat el concepte de Glolet que és la cara visible, cal que ens centrem ara en l'interior i essència del material didàctic que fa possible que avui siga una realitat. El contingut seleccionat respon a un objectiu: profunditzar en la Història pròxima, és a dir, en la història de Vila-real. Però també a les possibilitats i la disponibilitat bibliogràfica que es va anar comprovant prèviament a l'inici de la creació del recurs didàctic. Es va revisar tant bibliografia pedagògica (Adell, 1997; Aronson, 2011; T. Martí, 2004, Ovejero, 1990) com sobre el paper del docent (Gale y Densmore, 2007, T. Martí, 2011), algunes referències sobre les Tecnologies de la Comunicació i la Informació (Lozano, 2011, Williamson, 2019), i altres estudis sobre l'ús de Glogster i Padlet (Muuns, 2016; Sánchez, 2017) i les fonts més especialitzades en la Història local de Vila-real (Traver, 1909; Doñate, 1984, Esteve, 2019). Tot i això, cal destacar la referència virtual del blog de Ciències Socials d'Antoni Pitarch, professor durant molts anys de Geografia i Història per la zona de la Plana, i que com a vila-realenc coneix molt bé la ciutat i les seues característiques. El seu blog és un recurs no sols interessant per al lliure lector, sinó que és totalment aconsellable el seu ús habitual a l'aula perquè recull moltes entrades de text basades en els llibres de text però també en investigacions pròpies i de tercers.

Just com s'ha apuntat anteriorment, per tal de justificar aquestes seccions temàtiques, el contingut i la seua implicació didàctica, s'ha elaborat una graella (veure annex I) en la qual es relacionen les seccions del Glolet i els diferents apartats amb els continguts del Decret 87/2015 indicant també el nivell de l'etapa on deurien estar implementats tals informacions. La o el docent podria usar aquesta graella que se li proporciona al final d'aquest treball en cas de que volguera concretar i saber quin apartat del Glolet li interessa treballar. En cas de decidir fer ús d'aquest material didàctic, també disposa d'una graella que pot ajudar-li a implementar-lo a classe, amb les activitats, els objectius, els continguts, les competències clau, la temporització, i els instruments d'avaluació (veure annex II).

L'aparença del recurs virtual que el lector i el internauta poden observar està fonamentada en l'estructura original de la ciutat de Vila-real en la seua fundació. Al 1274, la ciutat fundada per Jaume I, va ser construïda en forma hipodàmica o bastida, seguint l'organització dels campaments

romans. Sent rectangular, amb dos carrers principals secants, creant una plaça al centre de la població i dividint l'espai urbà en quatre quaters (Traver, 1909; Doñate, 1984; Esteve, 2019). Per tal de portar la intenció a la pràctica, el fons del Glogster és el plànol de Vila-real en els seus primers temps dissenyada per Traver (1909), retallat i editat per a una bona presentació del mateix.

Continuant amb l'aparença del mural virtual, trobem enllaços que complementen el VilaGlolet i que encara que no estan emmarcats dintre de una secció, donen al material didàctic més possibilitats de navegació. Així, en la plaça de la vila hi ha un cartell amb un enllaç directe a una cronologia de Vila-real fet amb Padlet, a la secció inferior esquerra trobem un apartat amb bibliografia relacionada amb la història de la població fet també amb Padlet, i també un enllaç que dirigeix a un qüestionari fet amb Google Forms on l'internauta pot deixar suggeriments o comentaris sobre la seua experiència a la part inferior dreta, amb la qual el creador del Glolet pot millorar-lo gràcies al feedback rebut.

A més, l'estructura bàsica del Glogster agafa els quaters originals de la ciutat per a presentar la informació i que anomenarem seccions temàtiques. Al primer quarter hi han enllaços amb informació relativa al material didàctic (concepte de Glolet i guia per a fer-ne un) però no s'hi presenta contingut curricular. Al segon, tercer i quart quarter, les seccions temàtiques presenten una serie de diapositives elaborades per a l'ocasió utilitzant presentacions de Google. Incrustades en elles, hi han enllaços als diferents apartats de contingut d'Història, Espai humà i Medi físic, a més de algun enllaç amb activitats per a l'alumnat. Així, passem a continuació a desglossar el VilaGlolet per seccions temàtiques.

a. Material didàctic

Situat al primer quarter, en aquesta secció del pòster multimèdia trobem el logo del Glolet creat per a l'ocasió refrendat amb dos cartells (què és Glolet i com fer un Glolet) que ens porten a un altre Padlet. En aquest padlet (veure annex III, 3) podem veure primer l'explicació del concepte, origen i funcionalitats en l'educació, així com les característiques i beneficis de l'ús d'aquesta

ferramenta virtual en l'educació. Més avall, s'hi mostra una guia de 6 punts molt generals amb els quals qualsevol usuari amb les habilitats necessàries pot crear-ne un de nou sobre la temàtica que més li interesse. Passem a indicar-la ací, encara que podeu trobar-la també al [padlet enllaçat](#).

1. El primer que s'ha de fer és pensar en l'àmbit al qual vols aplicar-lo, l'assignatura a la qual vols relacionar-lo i la temàtica específica de la qual vols treballar. Així com també pots començar a pensar en el possible títol del Glolet, el qual pots modificar-lo lleugerament, com en el cas de VilaGlolet.

2. Una volta pensat de què vols que tracte el teu Glolet, hauràs de comprovar quins materials poden ajudar-te i reforçar el teu Glolet fent un treball d'investigació. Cercant referències bibliogràfiques, comprovant altres treballs, analitzant fonts documentals, seleccionant quines parts del teu llibre de text poden ser d'ajuda, i inclús revisant les notícies en cas que hi haja alguna que tracte el teu tema d'estudi.

3. Tenint clar que contingut podem utilitzar en el material didàctic, és hora de posar-se amb el disseny de l'esbós del Glolet. Cal marcar les connexions entre les parts, l'estructura del mateix i de les seues ramificacions, pensar en la introducció de contingut i com desenvolupar-lo, a més de planificar la pujada de fotos pròpies o del web citant-les correctament si tenen drets d'autoria.

4. Posa't mans a l'obra i comença a crear i elaborar el teu Glolet seguint l'esbós creat. Com que l'educació no és rígida i inflexible, un material didàctic tampoc és estable. Es recomana editar i millorar per tal d'adaptar-se a les noves situacions de l'educació i també per a millorar gràcies al feedback.

5. Mentre fas el Glolet cal pensar en activitats que puguen comprovar que l'alumne o el visitant haja adquirit i entès el contingut. Per això, cal fer amb l'editor de textos la plantilla d'exercicis i després pujar-la a una plataforma (drive, Docdroid, PDFelement...) per a enllaçar-los al recurs que estem creant.

6. L'últim pas que anem a explicar te a veure amb la continuïtat del funcionament actiu del Glolet. Es pot fer mitjançant la incorporació d'un enllaç a un formulari Google amb el qual el visitant pot afegir comentaris i suggeriments per a la millora del mateix. Aquest feedback ens ha de servir per a modificar i ampliar el nostre material didàctic.

b. Història

Situat al quarter superior de la dreta de la visió de l'internauta, el bloc d'Història és una presentació de diapositives (realitzada amb presentacions Google) emmarcada en una base color ocre, amb un fons que inspira estar dintre de una biblioteca o arxiu històric (llibres i lupa). Automàticament es van mostrant les diferents parts del contingut ordenades tal i com apareixen en en Quadre II (annex I), per temàtica i nivell. En les diapositives es pot veure el títol de l'apartat, el contingut curricular corresponent i és possible que un petit enllaç a activitats per a treballar eixe contingut en concret. Si el lector virtual decideix clicar en un títol de contingut podrà accedir al lloc web corresponent que presentarà la informació de manera més extensa.

Per a treballar aquest bloc d'Història, com s'han explicat anteriorment, aquest treball exposa algunes metodologies en forma de suggerències que poden orientar al professorat o al lector per a usar el material didàctic i que estan explicades en l'apartat de metodologia i en el Quadre III (annex II).

c. Medi físic

Situat a l'espai inferior dret de la vista del visitant, el bloc de Medi físic, té com a fons un mapa mundi que inspira al coneixement de la geografia mundial i està emmarcat en detalls naturals com són les fulles, part dels arbres que rep la llum del sol, produeix la fotosíntesi i ajuda al creixement i conservació de la vida de l'arbre en la natura, cosa que ens ajuda a nosaltres a poder disposar de

l'oxigen que necessitem per a respirar. Automàticament es van mostrant les diferents parts del contingut ordenades tal i com apareixen en el Quadre II (annex I), per temàtica i nivell. En les diapositives es pot veure el títol de l'apartat, el contingut curricular corresponent i és possible que un petit enllaç a activitats per a treballar eixe contingut en concret. Si el lector virtual decideix clicar en un títol de contingut podrà accedir al lloc web corresponent que presentarà la informació de manera més extensa.

Per a treballar aquest bloc de Medi físic, com s'han explicat anteriorment, aquest treball exposa algunes metodologies en forma de suggerències que poden orientar al professorat o al lector per a usar el material didàctic i que estan explicades en l'apartat de metodologia i en el Quadre III (annex II)

d. Espai humà

Situat a la part inferior esquerra del Glogster, el visitant veu el bloc d'Espai humà emmarcat en un color fusta suau que fa destacar el fons de la presentació; una fotografia de la plaça major de Vila-real el 25 de novembre del 2018, festa local on es celebra la tradicional fira de Santa Caterina donada per Jaume I, i que es fa a la ciutat des de la seua fundació. Automàticament es van mostrant les diferents parts del contingut ordenades tal i com apareixen en el Quadre II (annex I), per temàtica i nivell. En les diapositives es pot veure el títol de l'apartat, el contingut curricular corresponent i és possible que un petit enllaç a activitats per a treballar eixe contingut en concret. Si el lector virtual decideix clicar en un títol de contingut podrà accedir al lloc web corresponent que presentarà la informació de manera més extensa.

Per a treballar aquest bloc d'Espai humà, com s'han explicat anteriorment, aquest treball exposa algunes metodologies en forma de suggerències que poden orientar al professorat o al lector per a usar el material didàctic i que estan explicades en l'apartat de metodologia i en el Quadre III (annex II).

Si mirem la funcionalitat d'aquest material didàctic, trobem que amb la introducció a l'aula d'aquestes seccions temàtiques fem que l'alumnat indague en internet, llibres o biblioteques cercant informació i prestant atenció als detalls que es revelen en les distintes lectures. A més, al enregistrar aquesta informació i haver de crear presentacions o resums del llegit mitjançant les activitats proposades al material didàctic, s'aconsegueix posar en valor el contingut: "Ús de diversos procediments per a obtenir i registrar informació sobre fets històrics contemporanis a partir de fonts variades presentats en diferents llenguatges (verbal, audiovisual, cartogràfic, estadístic) pertanyents a diversos gèneres i obtinguts per diversos mitjans com ara ús de biblioteques, visites a museus o Internet." (Decret 87/2015) el qual forma part del bloc considerat com a troncal del treball, el bloc 1, Continguts comuns a l'aprenentatge de Geografia i Història.

Així mateix, el contingut: "L'ús crític de buscadors en Internet: consideració de la qualitat, fiabilitat i caire de les fonts. Classificació i ús crític de fonts d'informació. Procediments de citació de fonts." (Decret 87/2015) també ha estat utilitzat en aquestes seccions. És força interessant que primer siguin capaços de discernir la informació i classificar-la correctament segons temàtica, segons veracitat o segons interès, però també és rellevant que després siguin capaços de citar les fonts utilitzades i els recursos trobats a la xarxa. Per això les activitats van encaminades cap a aquest tipus de tasques de recerca i ús d'informació.

Altres activitats, tracten de potenciar i millorar "l'ús de diversos procediments per a la classificació, organització, anàlisi i representació de la informació: esquemes, mapes conceptuals, mapes històrics, línies de temps o gràfiques estadístiques" (Decret 87/2015). El món globalitzat i interconnectat en el que en movem, necessitem ciutadans plens de capacitats de síntesi i anàlisi perquè la xarxa és un riu complet d'informacions alternes i diferents. Per això, treballar aquest contingut mitjançant la representació, la esquematització i la síntesi escrita o pictogràfica de la informació és fonamental per a la creació de persones que es mouran dintre del planeta virtual que ja vivim. Òbviament, aquests processos mentals i organitzatius requereixen "l'ús de ferramentes TIC per a organitzar (marcadors socials, fulls de càlcul), interpretar la informació i crear continguts en diferents formats: textos, línies de temps, gràfiques, blog, wiki, web, presentació de diapositives,

murals, pòsters, vídeo, debats, exposicions orals, etc.” (Decret 87/2015).

Finalment, i enllaçant amb la pròxima part del treball, les suggerències metodològiques grupals que es presenten a continuació van encaminades cap a “l’ús d’entorns d’aprenentatge col·laboratiu i vivencial” (Decret 87/2015) i així poder crear persones no sols formades en l’apartat cognitiu, sinó també formades en la personalitat, la intel·ligència emocional i la responsabilitat ciutadana.

IV. METODOLOGIA

Pel que fa al paper del docent en aquest material didàctic virtual, el professorat ha d'actuar com a guia-orientador de l'aprenentatge de l'alumne, sent un recurs més que pot utilitzar l'alumnat en el seu procés d'ensenyança-aprenentatge. També ha d'utilitzar la seua habilitat pedagògica per a reconduir l'alumne al llarg de seu camí cap a l'objectiu que s'haja marcat. Tanmateix, el paper dels estudiants ha de ser actiu. Primer com a descobridors de la informació interactuant amb el contingut, i després han de tractar la informació de manera cooperativa i col·laborativa utilitzant alguna estratègia metodològica d'aprenentatge significatiu i d'investigació guiats pel docent, seguint el bloc 1 del Currículum d'ESO. A continuació es detallen tres maneres diferents amb les quals l'alumnat de secundària podria entrar en contacte amb aquest recurs i que es deixa a lliure elecció del o la docent quin utilitzar segons les seues circumstàncies i interessos (veure Quadre III, annex II)

La primera suggerència que es facilita és que el docent pot facilitar l'enllaç del VilaGlolet als seus alumnes, bé siga copiant la adreça en la pissarra o bé enviant-los l'enllaç per via telemàtica (correu, moodle,...). Així, la primera metodologia que es proposa és el descobriment del pòster multimèdia de manera individual. Per a crear una motivació en les i els estudiants es podrien realitzar tres coses després de la interacció individual.

Es podria demanar una tasca individual amb la qual els estudiants hagueren de fer una comentari textual del VilaGlolet, explicant l'estructura, detallant els apartats, expressant quin els han agradat més i quins menys. Aquesta activitat pot servir a la o el docent per a valorar la capacitat escriptora, per comprovar que l'alumnat ha navegat per la web, i a més, aquesta compilació d'experiències pot servir al creador i mantenidor del Glogster com a feedback per a la millora del recurs gràcies a la bústia de millora facilitada en el mateix pòster.

També es podria demanar que l'alumnat haguera de preparar un presentació (power point, prezi, powtoon,...) i exposar-la en classe. Per tal de dificultar la tasca es podria demanar que aquesta

petita producció estudiantil continguera com a mínim cert contingut, enllaços, imatges o vídeos que milloraren l'aparença de dita presentació.

I com a última idea per al treball individual, la o el docent podria elaborar un test o qüestionari amb alguna plataforma (Kahoot, Socrative,...) per tal de comprovar si han navegat profundament pel pòster. Aquest tipus de jocs interactius funcionen molt bé en adolescents donada la possibilitat competitiva que genera la pròpia web, classificant i ordenant als participants segons encerts i temps emprats en contestar.

El treball en equips és la segona suggerència que es posa a disposició del professorat. El trencaclosques d'Aronson (2011) és una de les estratègies cooperatives més utilitzades arreu del món per la seua facilitat d'implantació però sobretot, per la seua capacitat motivadora de l'alumnat de totes les edats. Comprova't per l'autor d'aquest Treball de Final de Màster durant la seua estada de pràctiques, la posada en marxa d'aquesta metodologia incrementa les habilitats de col·laboració i cooperativisme dels membres. Al ser una tècnica que dona a cada participant un paper diferent, el grup requereix la màxima participació i atenció de totes les parts. Per a portar a terme esta metodologia es podria demanar als diversos grups que ampliaren la informació d'algun apartat amb contingut que hagen vist en classe i crearen un nou Glogster o Padlet amb elements mínims tals com 3 enllaços, tres imatges, un vídeo, etc.

Finalment, la tercera suggerència és la navegació guiada del VilaGlolet pel professor, emprant i navegant pels recursos que més li convinguen segons els continguts que estiga impartint en classe. Seguint les teories que hem comentat en apartats anteriors, caldria diferenciar dos usos del material didàctic segons el moment d'introducció a l'aula.

Per una banda, anar d'un fet local utilitzant VilaGlolet, a un global utilitzant llibre o apunts del o la docent. Introduiríem primer el material didàctic en classe per a presentar un fet que poden entendre millor per la seua proximitat i experiència vivencial ja que poden observar en el seu entorn (La indústria: des de l'espardenya al taulellet.) i després introduiríem el contingut curricular (La

revolució industrial. Els factors de la revolució industrial. La difusió des de Gran Bretanya a la resta d'Europa. La industrialització a Espanya.). D'aquesta manera poden acabar entenent millor ambdues coses, tanmateix la incorporació primer de la informació local possibilita que puguin crear unes estructures de coneixement abstractes sobre conceptes relacionats amb el contingut, i després poder aplicar-les en l'adquisició de nou contingut però que els queda físicament lluny i impossible de veure i experimentar.

Per l'altra banda, anar d'un fet global utilitzant llibre o apunts del o la docent, a un local utilitzant VilaGlolet. Impartiríem primer els continguts curriculars corresponents en classe, bé siga amb apunts, esquemes o el llibre de text (L'expansió dels regnes cristians: el procés de conquesta, repoblació i colonització. El Regne de València), i quan estiguera explicat, s'hi introduiria el recurs didàctic (Fundació de Vila-real). D'aquesta manera les i els estudiants poden comprendre el perquè del esdeveniment local, i poden encaixar-lo dintre de la geopolítica del moment històric determinat. A més, aquesta metodologia ofereix la possibilitat a la classe de conèixer primer el contingut més general i, a partir d'aquesta base, profunditzar en el cas de Vila-real.

Aquest material didàctic és un suport educatiu curricular que relaciona el contingut curricular amb el contingut local, així mateix la implementació de qualssevol de les metodologies abans esmentades per treballar amb el VilaGlolet, requereix una prèvia preparació per part del o la docent. Això vol dir que aquesta eina virtual necessita d'un professorat motivat i disposat a introduint-la en les seues classes, compromés amb el nostre temps, i implicats en la pròpia realitat social i històrica (T. Martí, 2011). I com defén Traver Martí, “la historia nos ofrece buenos ejemplos que muestran algunas claves para afrontar estas cuestiones y ejercer una influencia positiva en las vidas presentes y futuras de nuestro alumnado y la comunidad a la que pertenecemos.” (2011, p.95).

V. CONCLUSIONS

L'educació actual ha sofert un canvi molt fort en l'últim terç del segle XX i el que va del XXI, es pot apreciar una molt forta incorporació de les TIC a l'escola, amb tot el que açò suposa, tant per a l'alumnat com per al professorat. Al llarg del treball ha quedat clar que l'educació actual té la gran fortalesa de què es pot seguir en contacte amb l'alumnat, encara que no siga de manera presencial, sinó que hem entrat en una nova era, la telemàtica. On es pot compaginar la virtualitat i l'educació. Ho hem pogut comprovar al curs escolar passat (2019/2020), on es va confinar a la població i les Administracions educatives tingueren que posar-se en marxa cap a l'educació a distància a l'igual que tot el professorat. El repte de continuar exercint la professió des de casa, sense un alumnat davant (cosa que d'entrada sembla "kafkià"), es va poder compaginar la virtualitat amb la continuïtat dels aprenentatges. Val a dir que si som realistes, els docents no podran estar substituïts mai per les màquines, pel motiu evident on un aprenent necessita un educador i l'inversa. Però si que s'ha pogut comprovar tot i això, que la via telemàtica és una bona eina per romandre l'aprenentatge individualitzat, quan les circumstàncies obliguen al teletreball.

Una altra cosa que es pot recalcar de nou, després de l'elaboració del treball, és que, com en quasi tot els temes tant històrics com socials i geogràfics, l'alumne ha d'anar del més proper al més llunyà. Així es pot concloure que si l'alumne aconsegueix conèixer i el perquè ha ocorregut un fet local, li serà més fàcil assolir la relació amb els grans fets de la història. En aquest treball s'ha tractat de possibilitar a l'alumne el coneixement dels fets locals, per a que una vegada compresos, pugua treballar en profunditat, els fets nacionals i/o internacionals, ajudant-los a fer les degudes interrelacions. I bidireccionalment, poder ampliar i/o concretar fets nacionals amb fets locals. La significació i la funcionalitat dels aprenentatges és un aspecte important en l'ensenyament, per a que aquests es puguin assolir de manera definitiva i no sols per a poder repetir-los memorísticament cada vegada que se li qüestiona. L'alumne ha d'estar motivat, per a poder seguir avançant en el seu aprenentatge. I una de les maneres més fortes de motivació dels alumnes, i sobretot dels alumnes adolescents d'avui en dia, són les tecnologies de la informació i de la comunicació, que ací al treball han quedat exposades. A més, en cas de ser una ferramenta, aquest projecte individual pot tindre continuïtat en el temps gràcies a innovacions, ampliacions i modificacions tant per a la població que

s'ha treballat en aquest projecte com una possible adaptació i implantació de la mateixa metodologia en altres ciutats.

Una altra conclusió que es pot també extreure, és que no sols és una ferramenta motivadora per l'alumnat, sinó que per el que significa de novedós, és tot un repte per al docent que realment estiga interessat en continuar formant-se dia rere dia, curs si curs també, ja que la continua formació és fonamental. En la docència en particular mai acabes de saber-ho tot, convertint-se el professorat en el seu propi motor de motivació per poder acompanyar al seu alumnat en el fantàstic i a la vegada màgic, procés d'ensenyament-aprenentatge.

La culminació d'aquest Treball de Final de Màster em produeix il·lusió. Perquè una idea que va nàixer per la meua reacció a una anècdota televisiva, avui acaba amb un material didàctic del qual estic molt orgullós. Com hem apuntat l'educació ha canviat en els últims anys i els professionals que ens dediquem a ella, siguem tant mestres com professorat, devem avançar i canviar amb ella. No sols en contingut sinó també en metodologies que tinguen com a objectiu el desenvolupament integral de l'alumne com a esser individual. A l'etapa de secundària, l'alumant és adolescent i està a un pas de convertir-se en adult. Radica en aquest fet la importància del procés d'ensenyança-aprenentatge en aquest nivell, que no sols ha de buscar el creixement cognitiu sinó també emocional, personal i social.

Aquest material didàctic, a més de tractar contingut curricular, usar tecnologies de la informació i de la comunicació, i de possibilitar el treball cooperatiu i col·laboratiu amb les suggerències metodològiques, desenvolupa aquest aspecte emocional, personal i, sobretot, social. Perquè un alumne o alumna que usa aquest recurs educatiu ha de navegar amb clics, ha de llegir "posts", ha de cercar informació, ha d'entendre el que esta rebent i a més, ha d'aplicar-lo amb les activitats. Però quan tots els text, imatges i llocs que apareixen en el VilaGlolet són familiars i formen part del seu entorn, l'aprenentatge no sols es torna significatiu, sinó també vivencial.

Exactament l'aprenentatge vivencial és el que es crea quan l'adquisició de coneixements o memòries cognitives flueixen entre la recepció de informació i la experimentació de la situació. Creant connexions neuronals gràcies a la relació de la nova informació amb moments, llocs, paraules, imatges concretes. Aquest aprenentatge no té perquè sols ser individual, sinó que la participació de companys per a l'establiment d'aquestes relacions cognitives li oferix a aquest tipus d'aprenentatge el caire social que necessitem en els adolescents. Que incremente la seua capacitat cognitiva al mateix temps que les seues habilitats socials li permetrà ser un ciutadà format i preparat per a la vida adulta, objectiu educatiu que recull la LOMQUE (3 maig del 2006).

A falta de la implementació i la comprovació de la validesa del material didàctic per a un aula de secundària, les propostes de millora que considerem oportunes després de tot revisat són dos.

Per una banda, caldria fer un apartat dintre de cada quarter per tal de fer un banc de preguntes sobre la secció temàtica. D'aquesta manera, amb aquest recurs, es podrien fer exàmens tipus test més ràpids gràcies a la bateria de preguntes elaborades per tots. Aquest mètode de creació de preguntes té gran acceptació entre els adolescents com vaig poder comprovar al meu Practicum del Màster, perquè en ocasions, lluny d'elaborar preguntes fàcils i òbvies, tracten de buscar respostes complicades i enrevessades per a que els companys no les encerten donada la comuna competitivitat entre elles. A més per a crear preguntes i les seues respostes han de llegir i informar-se per avançat, per tant ens estem assegurant l'assoliment, almenys general, dels continguts.

Per altra banda, de poc ens val un recurs virtual si la persona que el posa en marxa i ha de fer-lo romandre's actualitzat te dificultats amb les TIC. La formació del professorat que es proporciona des del CEFIRE està actualitzada i te ponents de nivell tals com Julio Pacheco. Però com vaig poder comprovar en el meu Practicum hi han professionals de l'educació que no tenen interès i no fan l'esforç per apropar-se a les eines i entorn virtual. Certament, la proposta de millora que presentem no va encaminada ni dirigida al professorat amb més anys d'experiència sinó als nouvinguts i les generacions de docents més recents. Ja que com vam poder comprovar en el confinament, nàixer en els huitanta, noranta o ser milenial no et fa ser competent digital tot i usar un smartphone tots els

dies. Cal dedicar-se i evolucionar els aspectes més rellevants d'un docent de secundària: la investigació i recerca d'informació aprenent a usar les TIC de millor manera i convertint-les en TAC dintre de classe (Lozano, 2011), i la pedagogia per a fer veure a l'alumant l'ús d'aquestes, amb noves metodologies més humanes, vivencials i col·laboratives.

VI. BIBLIOGRAFIA

ADELL SEGURA, Jordi. (1997) “Tendencias en educación en la sociedad de las tecnologías de la información”, *EDuTEc, Revista Electrónica de Tecnología Educativa*, n. 7.

ARONSON, Elliot, (2011) *Cooperation in the Classroom: the Jigsaw Method*, New York: Pinter and Martin Ltd.

BLÁZQUEZ EBRÍ, Tània, (2015) *La Història Moderna a través de la pissarra digital interactiva*. Universitat Jaume I. (TFM)

GALE, Trevor. - DENSMORE, Kathleen. (2007) *La implicación del profesorado. una agenda de democracia radical para la escuela*, Barcelona, Octaedro Colección Repensar la educación, n. 26.

INTEF (2017), Marco Común de Competencia Digital Docente. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte

LOZANO DÍAZ, Roser. (2011) “De las TIC a las TAC tecnologías del aprendizaje y del conocimiento”, *Anuario ThinkEPI*, Vol 5, n. 1, pp. 45-47.

MUNNS, David. (2016) “Discovering History in a Digital World: The Texas Story Project”, *Journal of Museum Education*, 41:3, pp. 192-201, DOI: [10.1080/10598650.2016.1193308](https://doi.org/10.1080/10598650.2016.1193308)

OVEJERO BERNAL, Anastasio, (1990). *Aprendizaje cooperativo: Una alternativa eficaz a la enseñanza tradicional*. Barcelona: PPU.

PÉREZ BERASATEGUI, Laura. (2015) *Aprender y enseñar historia a través de la imagen artística: una propuesta didáctica sobre la Revolución Francesa*, Universitat Jaume I. (TFM)

SÁNCHEZ ADELANTADO, Cristina. (2017) *Exploring digital tools and their pedagogical applications*, Universitat Jaume I. (TFM)

TRAVER MARTÍ, Joan Andrés., i GARCÍA, Rafaela. (2004), “La enseñanza-aprendizaje de la actitud de solidaridad en el aula: una propuesta de trabajo centrada en la aplicación de la técnica puzzle de Aronson”, *Revista Española de Pedagogía*, n. 229, pp. 419-437.

TRAVER MARTÍ, Joan Andrés, (2011), “Implicación y compromiso docente en la enseñanza secundaria”, *EDETANIA* n. 39, pp. 89-98, ISSN: 0214-856

WILLIAMSON, Ben. (2019) *El Futuro del currículum : la educación y el conocimiento en la era digital*, Ed. Morata. (traduït per Adell, Jordi.)

Bibliografia especialitzada en la història de Vila-real.

DOÑATE SEBASTIÀ, José Maria, (1984) “El gobierno de la villa” dins de *Datos para la historia de Villarreal*, vol 6, Ajuntament de Vila-real, pp. 107-166.

DOÑATE SEBASTIÀ, José Maria, (1958) *Un año de vida municipal en el Villarreal del siglo XIV*, (El “Manual de Consells” núm 1 de l’Arxiu Municipal), BSCC, núm. XXXIV, Castellón, pp. 110-138.

DOÑATE SEBASTIÀ, José Maria, (1977), “Ordinacions y estatus de Villarreal” dins de *Datos para la historia de Villarreal*, vol 4, Ajuntament de Vila-real, pp. 67-234.

ESTEVE JUAN, Albert Joaquim. (2019) *Els orígens de l’economia de Vila-real a l’Edat Moderna. Els Prunyonosa (1478-1522)*, Universitat Jaume I. (TFM inèdit)

FERRER NAVARRO, Ramón. (1975), “La Plana: su estructura demográfica en el s.XV” dins de *Cuadernos de Historia anexos a la revista Hispania*, n. 5, pp. 67-91

FERRER NAVARRO, Ramón. (2010), “El naixement d’un poble” dins de VV.AA. *Història de Vila-real*, 2010, Ajuntament de Vila-real, pp. 3-44.

GARCÍA CÁRCEL, Ricardo. (1976), “El censo de 1510 y la población valenciana de la primera mitad del s. XVI” en *Saitabi*, n. XXVI, pp 171-188.

GARCIA SANZ, Arcadi. i GARCIA EDO, Vicent. (1995), *La Carta Pobla de Vila-real, 20 de febrer de 1274*, Ajuntament de Vila-real.

GIL VICENT, Vicent. (2010), “La consolidació de la societat” en VV.AA. *Història de Vila-real*, Ajuntament de Vila-real, pp. 45-76.

LÓPEZ BRAVO, Fernando (2009), *Fira i festes de Sant Pasqual. Un poc d’Història*, Ajuntament de Vila-real.

NAVARRO ESPINACH, Germán., i IGUAL LUIS, David. (1992), “Les viles medievals de la Plana: nuclis d’activitats artesanal i mercantils”, *III Congrés d’Història i Filologia de la Plana*, Nules, pp. 63-83.

ORTELLS CHABRERA, Vicent, (2005), “La indústria ceràmica a la Plana de Castelló. Tradició històrica i mundialització actual” en *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, n. 58, pp. 35-66.

ORTELLS CHABRERA, Vicent, i MARTÍ CASTILLO, Raquel, (2010), “Vila, ravals, ciutat i societat” en VV.AA. *Historia de Vila-real*, Ajuntament de Vila-real, pp. 141-180.

PERONA VILLARREAL, Diego. (1993), *Datos históricos sobre Villarreal y los reyes de Valencia*, Madrid.

POVEDA AYORA, Antonio. (1999), “La demografía histórica castellanense durante la Edad Moderna. Aproximación al estado de la cuestión” en *Millars: Espai i història*, n. 22, pp. 111-134.

POZO CHACÓN, José Antonio, (1995), *Prohoms i camperols. Espai agrari i poder local a Vila-real (1362-1386)*, Temes Vila-realencs, sèrie 4, n. 10, Ajuntament de Vila-real.

TRAVER, Benito. (1909) *Historia de Villarreal*, Establecimiento tipográfico de Juan Botella.

VVAA (2010) *Historia de Vila-real*. Ajuntament de Vila-real.

Legislació

LLEI ORGÀNICA 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa (LOMQE).

DECRET 87/2015 del 5 de juny pel qual es regula l'Educació de Secundària, Batxillerat i Formació Professional en la Comunitat Valenciana.

DECRET 252/2019 del 29 de novembre del Consell, de l'organització i funcionament dels centres públics que impartixen ensenyaments a l'Educació Secundària, Batxillerat i Formació Professional en la Comunitat Valenciana.

ORDRE ECD/65/2015, del 21 de gener, per la que es descriuen les relacions entre les competències, els continguts i els criteris d'avaluació de l'educació primària, l'educació secundària obligatòria i batxillerat

Webgrafia

ADELL, Jordi. (1997) *Tendencias en educación en la sociedad de las tecnologías de la información*. Disponible en <<http://www.uib.es/depart/gte/revelec7.html>>.

PITARCH, Antoni, *Ciències Socials*, <http://ccsocials.blogspot.com/> (consultat el dia 4 d'octubre de 2020)

Servei Municipal de Biblioteques, *Història de Vila-real*, https://www.bibliotecaspublicas.es/vila-real/seccont_65883.htm (Consultat el 3 d'octubre de 2020)

Glogster en educació

BARKER, Joly. *40+ Ways to Innovative Teaching Using Glogster EDU* http://blog.edu.glogster.com/2013/05/13/40_ways_to_innovative_teaching_using_glogster_edu/
(Consultat el dia 26 de juliol de 2020)

VALLEJO, César, *Glogster*, <http://recursostic.educacion.es/observatorio/web/fr/internet/aplicaciones-web/794-glogster> (Consultat el 28 de juliol de 2020)

PROYECTO TSP, *Herramienta Glogster*, <http://www3.gobiernodecanarias.org/medusa/ecoescuela/recursosdigitales/2015/09/29/herramienta-glogster/> (Consultat el 4 d'agost de 2020)

Padlet en educació

ENSEÑANZA VIRTUAL, *¿Qué es Padlet y su aplicación en educación en línea?* <http://elearningmasters.galileo.edu/2019/03/08/que-es-padlet-y-su-aplicacion-en-la-educacion-en-linea/>
(Consultat el dia 25 de juliol de 2020)

INSPIRA TICS, *Padlet, una pizarra colaborativa*, <https://www.inspiratics.org/es/recursos-educativos/padlet-una-pizarra-colaborativa> (Consultat el dia 25 de juliol de 2020)

GARCÍA, Gorka, *Padlet*, https://intef.es/observatorio_tecno/padlet/. (Consultat el dia 28 de juliol de 2020)

VII. FONTS DOCUMENTALS USADES EN EL MATERIAL DIDÀCTIC

ARXIU MUNICIPAL DE VILA-REAL (AMV)

PERGAMINS

Signatura, n. 10, Còpia de la Carta Pobla de Vila-real (1340)

MANUAL DE CONSELLS (MC)

-Llibre 32 (1475-1476).

-Llibre 34 (1477-78).

-Llibre 52 (1507-08)

-Llibre 52 (1507-1508).

-Llibre 55 (1510-11).

-Llibre 58 (1514-15).

-Llibre 59 (1515-1516).

-Llibre 63 (1520-1521).

LLIBRES DE PEITA:

Signatura, 1080 (1524)

ALTRES

-Relació de persones no pertanyents a la Germania. Signatura 1678 - (1521).

-Comptes dels béns dels agermanats absents.. Signatura 1679 - (1521-1522).

VIII. ANNEXOS

<i>1. VilaGlolet. Pàgina principal</i>	<i>41</i>
<i>2. Cronologia</i>	<i>42</i>
<i>3. El concepte de Glolet</i>	<i>43</i>
<i>4. El naixement d'un poble</i>	<i>44</i>
<i>5. Cultura i art de Vila-real</i>	<i>45</i>
<i>6. Des de l'espardenya al taulellet</i>	<i>46</i>
<i>7. Maulets i socarrats</i>	<i>47</i>
<i>8. L'agricultura en expansió</i>	<i>48</i>

Annex I. Quadre II. Relació del currículum amb els apartats del VilaGLOLET

Títol de l'apartat	Contingut curricular relacionat	Nivell
El naixement d'un poble	(2n) L'expansió dels regnes cristians: el procés de conquesta, repoblació i colonització. El Regne de València.	Història 2n ESO
Vila-real: cultura i art	(2n) Les manifestacions artístiques de l'art romànic, gòtic i islàmic i el patrimoni historicoartístic. Els canvis culturals i l'evolució de les manifestacions artístiques en l'edat moderna: el Renaixement i Barroc	
La indústria: des de l'espardenya al taulellet.	(4t) La revolució industrial. Els factors de la revolució industrial. La difusió des de Gran Bretanya a la resta d'Europa. La industrialització a Espanya.	Història 4t ESO
Guerra de Successió a Vila-real	(4t) Els canvis polítics en l'Antic Règim: absolutisme i parlamentarisme.	
Sobre les restes franquistes a Vila-real. Memorial democràtic.	(4t) Interpretacions historiogràfiques de la transició espanyola. El règim democràtic en la perspectiva de la història contemporània. El valor de la memòria històrica.	
La premsa de la II República	(4t) La II República a Espanya: els problemes polítics, socials i econòmics i l'obra reformadora. Els conflictes interns i la reacció als canvis.	
Evolució demogràfica a Vila-real	(2n) Distribució de la població a la Comunitat Valenciana, Espanya, Europa i al món: factors naturals i humans. Dinàmica i evolució actual de la població. Factors del creixement demogràfic. Anàlisi de diferents models demogràfics, atenent el nivell de desenvolupament dels territoris seleccionats. Característiques i estructura de la població (edat, sexe, activitat econòmica, etc.) segons el nivell de desenvolupament dels territoris seleccionats.	
L'agricultura en transformació	(3r) Els sectors econòmics i la formació d'espais geogràfics (agraris, industrials i turístics): elements, funcionament, processos de canvi, transformacions espacials i paisatges característics. Tendències actuals i perspectives de futur. Localització i característiques de les principals zones productores i consumidores de recursos naturals, productes agraris i manufacturats, i de servicis, així com dels focus d'activitat econòmica a la Comunitat Valenciana, a Espanya, a Europa i al món.	
Vells Oficis	(3r) Activitats socials, econòmiques i culturals pròpies	
Vila-real: medi físic i urbà.	(1r) El mapa com a eina bàsica del treball geogràfic: estratègies de lectura i interpretació de la informació cartogràfica proporcionada per diversos documents cartogràfics (plànols, croquis, mapes, etc.) i sistemes d'informació geogràfica; ús de tècniques del treball cartogràfic: l'ús de l'escala, de la xarxa de coordenades geogràfiques (latitud i longitud) i de l'orientació. La ciutat com a centre dinamitzador de l'economia i d'articulació del territori. Sistema de jerarquització urbana. El sistema urbà valencià.	Medi físic 1r ESO

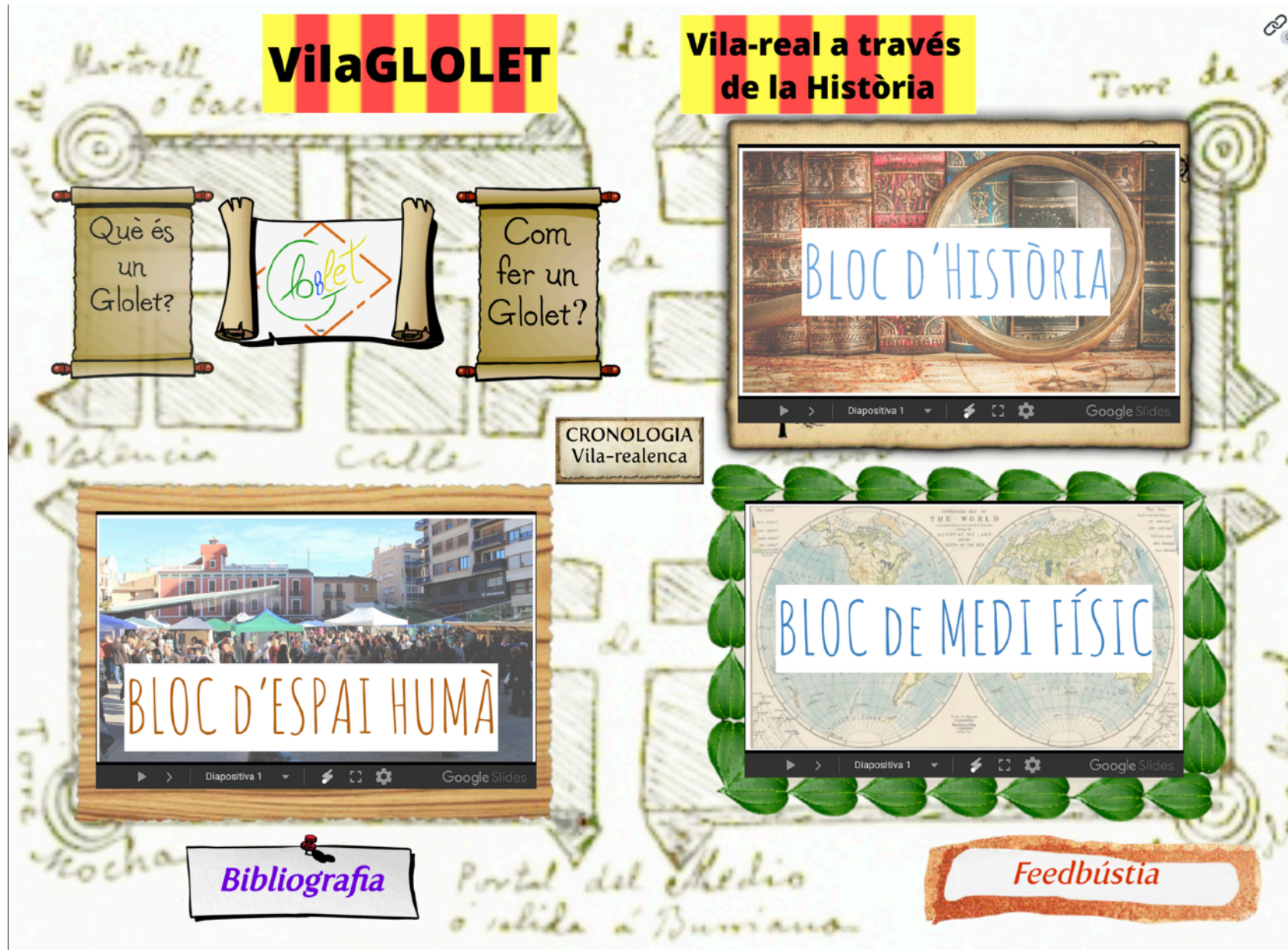
Annex II. Quadre III. Graella d'orientació per a realitzar activitats amb VilaGlolet

Activitat	Objectiu	Contingut	Competència clau	Metodologia	Agrupament	Temps emprat en classe (aprox)	Avaluació
Comenta el VilaGlolet	Comentar de forma estructurada el Glolet, destacant els aspectes més rellevants, sintetitzant la informació.	Ús d'estratègies de comprensió lectora i oral adequades al seu nivell. Foment de la lectura de textos divulgatius sobre temes històrics contemporanis. Ús de procediments d'anàlisi de diversos documents per a establir comparacions, identificar els canvis i continuïtats, les relacions de causalitat entre diversos fets històrics i per a explicar les interconnexions que subjauen en el procés de globalització.	CCLI, CD, CAA, SIEE, CEC	Treball individual per descobrint i realització d'una síntesi seguint un model de comentari que el professor pot proporcionar a l'alumnat	Individual	1 sessió d'explicació	Mitjançant rúbrica i/o valoració del professorat.
Presenta el VilaGlolet	Exposar a la resta de la classe la perspectiva individual del Glolet mitjançant una presentació (PPW, Prezi, etc)	Estratègies per a l'elaboració de guions o plans per a indagar sobre processos històrics contemporanis. Ús de ferramentes TIC per a organitzar (marcadors socials, fulls de càlcul), interpretar la informació i crear continguts en diferents formats: textos, línies de temps, gràfiques, blog, wiki, web, presentació de diapositives, murals, pòsters, vídeo, debats, exposicions orals, etc.	CCLI, CD, CAA, SIEE, CEC	Treball individual per descobriment i creació d'un suport virtual per a fer una presentació a classe		2 sessions de presentacions	El grup classe i el professorat poden avaluar la presentació. Mitjançant rúbrica d'alumne i professor.
Qüestionari virtual	Comprovar que l'alumnat ha navegat pel Glolet mitjançant un test	Ús d'estratègies de comprensió lectora i oral adequades al seu nivell. Foment de la lectura de textos divulgatius sobre temes històrics contemporanis.	CCLI, CD, CAA, CEC	Treball individual per descobriment i realització un test per a comprovar l'anàlisi i comprensió de l'alumnat		1 sessió per a la realització del test (presencial)	Qüestionari. Mitjançant fulla de comprovació de respostes.
Crea un Glolet	Crear un Glolet en equips, que millore i aporte nova informació a alguna secció.	Ús de diversos procediments per a la classificació, organització, anàlisi i representació de la informació: esquemes, mapes conceptuals, mapes històrics, línies de temps o gràfiques estadístiques. Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatges cooperatiu. Imaginació i creativitat. Ús d'entorns d'aprenentatge col·laboratiu. Habilitats de comunicació pròpies del seu nivell. Assumpció de distints rols en equips de treball. Solidaritat, tolerància, respecte i amabilitat. Tècniques d'escolta activa: parafrasejar, resumir. Diàleg igualitari	CCLI, CD, CAA, CSC, SIEE, CEC	Treball en grups, creació d'un Glolet. El docent guia aprenentatge. Es pot fer grups d'experts i així millorar la informació i qualitat de treball col·laboratiu i cooperatiu.	Equips	6-8 sessions	El grup classe i el professorat poden avaluar el producte. Mitjançant rúbrica d'alumne i professor.
De Vila-real al món	Mostrar la relació de fets locals dintre de fets globals	Ús d'estratègies de comprensió lectora i oral adequades al seu nivell. Foment de la lectura de textos divulgatius sobre temes històrics contemporanis.	CCLI, CAA, CEC	El docent presenta el contingut del VilaGlolet de forma dirigida, creant la relació bidireccional entre els fets locals i els fets globals	Classe	1 sessió	L'alumnat pot avaluar el paper del professorat
Del món a Vila-real	Mostrar la relació de fets globals amb	Ús d'estratègies de comprensió lectora i oral adequades al seu nivell. Foment de la lectura de textos divulgatius sobre temes històrics contemporanis.	CCLI, CAA, CEC	El docent presenta el contingut del VilaGlolet de forma dirigida, creant la relació bidireccional entre els fets locals i els fets globals		1 sessió	L'alumnat pot avaluar el paper del professorat

Quadre III. Realització pròpia a partir de l'apartat de Metodologia i el Decret 87/2015

*CCLI (competència lingüística), CMCT (competència matemàtica i bàsica en ciència i tecnologia), CD (competència digital), CAA (competència d'aprendre a aprendre), CSC (competència social i cívica), SIEE (Sentit de la iniciativa i esperit emprenedor), CEC (consciència i expressions culturals).

Annex III

1. VilaGlolet. Pàgina principal.

Cronologia de Vila-real
 Un camí que s'inicia al 1274 i que avui contemplem amb admiració i orgull.

1274: LA CARTA POBLA
 Jaume I concedeix permís mitjançant la **Carta Poble** per a la construcció d'un nou nucli cristià en la Plana, entre Borriana i Onda.

1329: Vila-real s'acull als Furs de València
 Amb els quals incrementava presència i importància dintre del Regne de València.

1521: Les germanies separa Vila-real
 Un conflicte amb arrels peninsulars separa Vila-real en dos bàndols, els favorables a la unificació de lleis i coronas amb Carles I d'Espanya sense jurar els furs, i els favorables al manteniment dels furs com a lleis úniques i pròpies del Regne de València.

1592: Mort del clergue Pasqual Baylon, sant i patró de Vila-real

1706: Saqueig i crema de Vila-real
Nit fatídica a la vila. Els botiflers entren en la ciutat a la força, saquegen tot el possible i cremen quasi per complet la vila (perdent molts documents històrics que no s'han pogut recuperar) com a castig pel seu posicionament austriacista i descentralitzador. Acció cultural i l'associació dels Socarrats commemora aquest fatal fet cada any.

1757: Reunió del Consell sobre les festes
 Primer registre documentat de celebracions de **festes municipals** en Vila-real.

1810: Guerra del Francès
 En el conflicte peninsular, Vila-real també va participar. El dia 9 de març, sis vila-realencs van morir al pont del Millars intentant evitar, amb altres pobladors de Castelló i Almassora, que la columna francesa arribara a les seues poblacions.

1946: La gran gelada
 Aquest fenomen que va afectar a la ciutat, població i sector agrari, va provocar un punt d'inflexió en la inversió en altres sectors no agrícoles, com el sector **industrial-ceràmic**.

1790: Cavanilles constata els primers cítrics a Vila-real
 Es documenta l'inici de l'ús del cítric per excel·lència de la Plana i motor de l'economia Vila-realencs fins a finals del segle XX.

El naixement d'un poble
 by Albert Joaquim Esteve Juan
 albert.joaquim.esteve.juan

Maulets i Socarrats
 by Albert Joaquim Esteve Juan
 albert.joaquim.esteve.juan

2. Cronologia

Albert Joaquim Esteve Juan · un dia

Què és un GLOLET?

Un GLOLET és una eina virtual que combina dues websites d'edició i creació de contingut com són Glogster i Padlet. Per una banda, **GLOGTER-EDU** serveix per a fer pòsters interactius, i per altra banda, **PADLET** s'utilitza per a fer murs, esquemes, cronologies... L'enllaç d'una amb l'altra crea el concepte de GLOLET.

La idea de posar aquest tàndem al servei de l'educació es deu a la seua **accessibilitat** i **gratuitat** a tot el món, la seua **facilitat** d'ús per qualssevol usuari i per les seues possibilitats per a la **creativitat** (inserció d'imatges, vídeos i enllaços, creació de textos, introducció de codis "embed", entre altres).

Albert Joaquim Esteve Juan · 3 hores

Com fer un GLOLET?

Els passos per a fer el teu propi Glolet, de forma general són:

1. El primer que s'ha de fer és pensar en l'àmbit al qual vols aplicar-lo, l'assignatura a la qual vols relacionar-lo i la temàtica específica de la qual vols treballar. Així com també pots començar a pensar en el possible títol del Glolet, el qual pots modificar-lo lleugerament, com en el cas de VilaGlolet.
2. Una volta pensat de què vols que tracte el teu Glolet,

3. Glolet

Albert Joaquim Esteve Juan · 2 dies

El naixement d'un poble

Abans de ser poble

El segle XIII i XIV es caracteritzen perquè la vida a Europa va començar a canviar, no sols en termes morals i religiosos sinó també en la societat i organització demogràfica. A poc a poc, la societat rural comença a moure's cap a nuclis poblacionals més grans, creant ciutats de una població considerable. La península Ibènica, camp de guerra durant molts anys entre musulmans i cristians, talles i regnes, veia com els de la creu de Jesús avançaven en els últims anys cap al sud, continuant unes guerres que culminarien al 1492 amb la caiguda de Granada.

Entre aquells reis cristians que trigaven a aconseguir terres amb l'excusa religiosa estava Jaume I, que va annexionar totes les terres de Barriana (capital de la Plana en temps musulmà) al 1233. Temps després, allí mateix el rei de la Corona d'Aragó va fer fundar un nucli cristià anomenat *Ville Regalis* (Vila-real).

Vila-real, ciutat des de 1274

Com hem dit, al 1274 el rei Jaume I va fer la Carta Pobra fundacional de Vila-real on detallava la localització, drets i furs de la nova ciutat cristiana a la Plana. Agafant terme de Barriana, Vila-real seria edificada entre Barriana i Orda (les més antigues poblacions de la zona) coincidint en el pas directe del Camí reial que connectava Barcelona amb València.

Vos donem i vos concedim a vosaltres, tots i cadascun dels pobladors de la població de Vila-real (Ville Regalis), que hem manat fer en terme de Barriana termes certs... GARCÍA, Arcadi, 1984.

Com a ciutat reial i nou fundada també se li concediren drets d'acollir-se als furs de València (lleis del Regne de València). Tals com ús de recursos naturals per a la seua vida i prosperitat (aigües, lletyes herbes, pedra, etc.), ús de terres i naament per elles en forma de netes, cenes o monedatne així com l'impost reial

4. El naixement d'un poble

Albert Joaquim Esteve Juan • un dia

Cultura i art de Vila-real

L'ART GÒTIC	L'ART del RENAIXEMENT	ART BARROC	LA LLENGUA	LES FESTES
<p>Com a part del Regne de València, Vila-real formava part dels nuclis urbans on l'arquitectura, l'escultura, la pintura i la literatura d'aquesta corrent artística van trobar refugi i prosperitat gràcies a l'auge econòmic del segle XV. Caracteritzada per ser molt ornamental i amb detalls realistes, allunyant-se de la tradició romànica, busca expressar luxe i elegància.</p> <p>Què trobem d'arquitectura gòtica a Vila-real?</p> <p>LA PLAÇA PORXADA</p> <p><i>Pel que fa a l'estructura gòtica de la plaça amb els seus sostres cobrint els quatre llenços, podem assegurar que degué ésser finalitzada molt prompte, car des de mitjans del segle XIV no apareix cap indici documental d'obra important que es realitzara en ella i manté la seua aparença fins el segle XVII, moment en que s'efectua la primera reforma que afecta tot el costat sud-oest, des de l'angle sud fins el carrer major, reconstruint-se tot amb els cànons renaixentistes que canvien l'arqueria gòtica per</i></p>	<p>Gràcies a la influència de València i els seus artistes de l'època, arribà a Vila-real l'art del Renaixement. Corrent artística fonamentalment d'origen italià caracteritzada per la seua relació directa amb l'humanisme racional, i la recerca de l'expressió més humana que divina.</p> <p>Què trobem de pintura renaixentista a Vila-real?</p> <p>A l'església Arxiprestal trobem les obres més important de la ciutat en aquest àmbit. El "Sant Vicent Ferrer" de Joan de Joanes, el "Sant Jaume" i el "Retaula del Salvador" (Foto) de Paolo di Sancto Leocadio.</p> 	<p>La corrent artística s'inicià a Itàlia a finals del Segle XVI i arribà a altres territoris, especialment en aquells catòlics, al segle XVII i XVIII.</p> <p>Què trobem d'arquitectura barroca a Vila-real?</p> <p>Al segle XVII es va construir a Vila-real la Reial Capella de Sant Pasqual així com el convent alcantarí del rosari. En la seua construcció, tal com es pot apreciar a la imatge, s'observen les característiques del Barroc Valencià. Línies corbes que eviten les geometries del Renaixement, tornen les ornamentacions en les cornises i arcs (sobretot de mig punt).</p> <p>Actualment la Basílica de Sant Pasqual i el convent no conserven la mateixa arquitectura ni estructura degut a l'enderrocament en la guerra Civil (1936-1939). Així lluí avui.</p>	<p>Quin idioma s'ha parlat en Vila-real en la seua vida com a ciutat?</p> <p>Com pots llegir en "El naixement d'un poble", els primers pobladors de Vila-real provenien de terres catalanoaragoneses i per tant, van portar la seua llengua catalanoaragonesa a la ciutat. Autors com Doñate afirma que al segle XIV:</p> <p><i>La nostra llengua estava ja formada i era semblant, en la seua estructura, a la del moment actual.</i> (Doñate, 1984)</p> <p>Prova evident d'aquestes paraules són els documents i llibres dels segles XIV-XVIII que es conserven en l'Arxiu Municipal i l'Arxiu de la Parròquia Arxiprestal, ja que venen escrits en llatí (els més antics i oficials i en català o valencià)</p> <p>Villarreal, Villareal, Vila-Real o Vila-real?</p> <p>Com segurament sabràs, el nom fundacional i original és Vila-real com hem vist en "El naixement d'un poble"</p> <p>La problemàtica naix en la seua versió en castellà, impulsat ja en 1701 amb els decrets de Nova</p>	<p>El primer document que parla sobre l'organització d'unes festes en honor a un patró a Vila-real daten de una reunió del Consell en 1756. Però abans ja es celebraven fires com la de Santa Caterina. Cal saber que les fires i festes, rendien motiu econòmic i social ja que servien com a negoci o com a temps de repòs per als homes i dones que treballaven en temps de collita o conreu.</p> <p>Actualment, i des de 1979 amb la democràcia, les festes agafen un caire popular deixant de banda la oficialitat religiosa i litúrgica d'altres èpoques. Es celebren dues setmanes de festes en honor als dos patrons de Vila-real: Sant Pasqual i la Mare de Déu de Gràcia.</p> <p>Per saber-ne més: Fira i Festes</p> <p>LÓPEZ BRAVO, Fernando, <i>Fira i Festes de Sant Pasqual</i>, 2009, Ajuntament de Vila-real</p>

Des de l'espardenya al taulellet

Abans de l'espardenya què?
 Tradicionalment, el motor econòmic de la Plana (no sols de Vila-real) era l'agricultura. Però al ser un sector econòmic molt dependent de les condicions climatològiques, les males collites sempre feien que les famílies dels camperols patiren fam si aquesta no anara bé.

Quan vam ser espardenyers?
 Les espardenyes, sabates amb sola de cànem i cordó per a nugar-les a les cames, han sigut produïdes sempre a les ciutats i viles des del segle XVII gràcies al comerç de cànem. Però al principi del segle XX, la comercialització d'aquestes sabates a altres zones rurals va fer que petites famílies o xicotets emprenedors apostaren pel cànem com a negoci de vida.

Vam deixar el camp?
 No, la gent de Vila-real no ha deixat el camp per complet, encara hi ha hòmens i dones que continuen tenint i cultivant els seus horts com a segona o tercera font d'ingressos familiars. És a dir, el camp s'ha convertit en una activitat comercial molt reduïda, quasi podríem compararla amb l'ofici d'un col·leccionista.

Som taulellers avui en dia?
 Efectivament! Actualment la Plana és un dels nuclis més importants de ceràmica arreu Espanya. Vila-real, junt amb Onda, Castelló i Almassora, encapçala la contribució a aquesta fama. Empreses pioneres com Azuvi i altres que han perdurat fins els nostres dies com Porcelanosa, han portat el nom de Vila-real en les seues comercialitzacions arreu del món.

I aleshores, com arriba la indústria a Vila-real?
 Doncs abans de que Vila-real fora un nucli rellevant d'espardenya a la província de Castelló, la indústria, així com la coneixem avui en dia (amb fàbriques i cadenes de producció) no existia. Tanmateix, si que hi havien comerços i negocis petits que funcionaven gràcies al negoci local.

Encara som espardenyers?
 No, ja no ho som. Arran de la gran gelada de 1946 Alguns joves emprenedors i altres no tant joves, van deixar d'apostar únicament pel sector agrícola com a base de negoci. Impulsats per les tecnologies de meitat del segle XX, van començar a crear les seues petites fàbriques on la producció principal era la ceràmica. Aquest sector va abraçar molta mà d'obra del camp, ja que promptament els beneficis de les indústries era molt major al que proporcionava l'agricultura.

Què és això del taulell?
 A la província de Castelló, poblacions com Alcora i Onda eren ja pioneres en la indústria ceràmica. Vila-real se'n va pujar a meitat del segle XX a la tendència comercial del moment i el taulell és la peça per excel·lència de la indústria taulellera.

Albert Joaquim Esteve Juan • 21 hores

Maulets i Socarrats

Els precedents del conflicte

El Regne de València va mantenir fins el segle XVIII les seues institucions intactes i el seu govern propi, encara que cada volta anaven limitant-se per raó dels nous càrrecs i organismes reials.
 Les **Corts Valencianes** estaven formades per representants dels tres estaments o braços: noble o militar, eclesíàstic i el popular o reial. (Vila-real, com ciutat fundada pel rei formava part del braç reial)
 La **Generalitat** estava formada per diputats que representaven els tres estaments i actuava com una diputació permanent entre cada convocatòria de les Corts.
 Aquestes dues institucions valencianes, havien anat perdent poder i funcions des dels reis catòlics per la creació de nous organismes territorials i administratius pertanyents al règim polisinodial.

Guerra de Successió (1700-1714)

El conflicte bèl·lic que va afectar a Vila-real amb unes conseqüències locals terribles i un resultat territorial nefast, comença amb la mort sense descendència de Carles II d'Austria.
 El testament del monarca espanyol va deixar com a hereu de la corona, territoris, riqueses i colònies a Felip d'Anjou, nét del rei Lluís XIV de Borbó.
 El nou monarca, va establir al pluricultural territori peninsular un règim centralitzat, cosa que va tensar les relacions entre el nouvingut i les institucions valencianes (en el cas que ens ocupa). Aquesta situació va provocar l'inici de la recerca d'un monarca europeu i familiar de Carles II que poguera abanderar els drets dels territoris perifèrics contraris al centralisme establert. L'arxiduc Carles d'Austria (sí, un altre) va ser reconegut com a rei del territori valencià, per la seua tolerància a les llibertats i furs valencians. La nova situació de dos reis en un mateix territori va confortar-los, creant el conflicte que ens ocupa: La Guerra de Successió.

El conflicte a Vila-real

Després del reconeixement públic de l'arxiduc Carles com a rei de Catalunya, i per extensió també de València, Vila-real i moltes poblacions es van declarar a favor de l'austriacista sent aquesta la condemna del seu futur pròxim.

El dia fatídic: 12 de gener de 1706

*"El dia 12 de gener de 1706... eren al voltant de 12.00 del migdia. A l'altra banda del riu Millars, a la vora de l'ermita de Santa Quitèria, s'ha aplegaren les tropes de Felip V, en nombre de 4000 entre infants i genets, sota el comandament del general en cap, comte de Las Torres... Travessaren el Pont sobre el Millars i, per la part dreta del camí que porta des Santa Quitèria a Vila-real, arribaren fins les primeres cases de la població.
 Formades les tropes, envià el general comte de Las Torres un trompeta al pare guardià del Convent de Sant Pasqual, amb l'encomanda de que anés al poble i aconsellés el govern que entregara, a bonament, la Vila al rei...
 S'apropa el pare guardià Fra Diego Mas a la Vila i trobà les portes tancades, i va donar l'encàrrec als que estaven a la part de dins del portal; però un d'ells, que era l'escrivà Jaume Belaire, sense donar part al Justícia i Jurats que estaven a ca la Vila tractant el que calia fer, va respondre que no tenia ordre del seu rei Carles III de rendir-se... (el pare va insistir i Belaire li tornà a contestar) que avançen quant vulguen que açí els esperem amb pólvora i boles.
 En veure Fra Diego Mas que era inútil qualssevol convicció, marxà amb pen de seu cor a tornar la resposta al trompeta per tal que aquest la transmetera al general."*

TRAVER GARCÍA, Benito.(1925) *Villarreal en la Guerra de Sucesión*, pp. 14-17

Van morir vora 500 persones en l'assalt que es va produir per la vesprada. A més de la pèrdua humana, la crema de cases, tallers, palaus i ca la Vila ha creat al llarg del temps un buit de documentació irreparable que avui en dia els historiadors lamenten greument.

Conseqüències polítiques del conflicte

La derrota dels maulets enfront els botiflers arreu del País Valencià va permetre la lliure disposició i narració dels fets per part dels partidaris borbons.
 Felip V va derogar els furs d'Aragó i València al 1707, la qual cosa prohibia l'ús d'institucions tradicionalment valencianes per als que fers i organització d'assumptes territorials. Va abolir els privilegis que històricament algunes viles havien tingut, com Vila-real, que va passar de ser una ciutat amb vot a les Corts Valencianes a ser una població pobre, cremada i sotmesa. I també va negar la costum, llengua i cultura de les nacions perifèriques, és a dir, aquelles que no eren castellanes.
 Al 1940, En Carles Sarthou Carreres va penjar cap per a avall el retrat de Felip V en el Museu Municipal de Xàtiva, en venjança simbòlica pels fet ocorreguts a Vila-real i Xàtiva, ciutats on ell va viure i que van ser cremades per les tropes borbòriques.

Albert Joaquim Esteve Juan • 16 hores

L'agricultura en expansió

Des de la fundació

Vila-real, ciutat de la Plana com Borriana, Castelló i Almassora, com qualssevol ciutat, va fer de l'agricultura el primer sector econòmic des de la seua fundació.

Però tot canvia

Però la crisi de productes fins aleshores bàsics com la seda i el cànem a partir de meitat del segle XIX per motius polítics i econòmics (ús de cada volta més ferro, acer vers seda i cànem), va fer repensar als camperols i obrir noves portes i opcions als seus camps.

Èxode de la seda

Les moreres van ser arrancades promptament degut a la falta de demanda i i interès comercial.

El cítrics com la taronja ja estaven sent plantats la Plana però en finques determinades, amb característiques diferencials (regadiu, organització rectangular,

El canvi de secà a regadiu

Fer el canvi a la plantació de cítrics com la taronja requeria una modificació completament elevada. Canviar els tipus de conreu i els mètodes de regadiu, va fer que grups de camperols, amb la necessitat de trobar aigua per als seus camps, perforaren pous de fins 50 metres de fons per a trobar aigua dels aquífers. Qualsevol visitant pot veure repartits per tota la Plana, alta i baixa, aquests pous electrificats.

La taronja, bé comarcal

La taronja va trobar en aquests anys (1850-1950 aproximadament) un increment notable del seu ús i comercialització. Carreteres, ferrocarril i ports, com el de Borriana, van ser millorats per tal d'aportar velocitat i quantitat a les exportacions de taronges Vila-realesques (i d'altres nuclis de la Plana).

Descens i actualitat

A partir de la gelada de 1946, els camperols van explorar nous camins més estables de negocis i no dependents del temps climatològic. L'agricultura va començar a deixar de ser l'únic negoci a la Plana, i la indústria ceràmica es va fer lloc entre tarongers.

En l'actualitat, tindre un camp amb taronges és sinònim d'afició i il·lusió, perquè el món globalitzat que hem construït maltracta l'agricultor amb preus excessivament alts pels productes de cuïtat i descaradament baixos pels productes agrícoles com la taronja.